

Fonaments de musicoteràpia

Dades generals

Nom de l'assignatura	Fonaments de musicoteràpia		
Tipus d'assignatura	Optativa		
Impartició	2n semestre		
crèdits ECTS	3		
Valor total en hores	90h	Hores presencials lectives: 45h	
		Altres hores presencials: 10h	
		Hores per treballs dirigits (no presencials): 20h	
		Hores per estudi i aprenentatge autònom: 15h	
Professor/a	Melissa Mercadal		
Departament	Educació i Mediació Artística		

Prerequisits i orientacions prèvies per a cursar l'assignatura

Prerequisits:

Haver cursat 1r i 2n curs de qualsevol especialitat

Orientacions prèvies:

No hi han orientacions prèvies

Competències que es desenvolupen en l'assignatura

- CT1 Organitzar i planificar el treball de forma eficient i motivadora.
- CT2 Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.
- CT3 Solucionar problemes i prendre decisions que responguin als objectius del treball que es realitza.
- CT4 Utilitzar eficientment les tecnologies de la informació i la comunicació.
- CT8 Desenvolupar raonadament i crítica idees i arguments.
- CT9 Integrar-se adequadament en equips multidisciplinars i en contextos culturals diversos.
- CT15 Treballar de forma autònoma i valorar la importància de la iniciativa i l'esperit emprenedor en l'exercici professional.

- CG16 Conèixer el context social, cultural i econòmic en que se desenvolupa la pràctica musical, amb especial atenció al seu entorn més immediat però amb atenció a la seva dimensió global.
- CG17 Estar familiaritzat amb els diferents estils i pràctiques musicals que li permetin entendre, en un context cultural més ampli, el seu propi camp d'activitat i enriquir-lo.
- CG18 Comunicar de forma escrita i verbal el contingut i els objectius de la seva activitat professional a persones especialitzades, amb un us adequat del vocabulari tècnic i general.
- CG19 Conèixer les implicacions pedagògiques i educatives de la música en distints nivells.
- CG23 Valorar la creació musical com l'acció de donar forma sonora a un pensament estructural ric i complex.
- CG24 Desenvolupar capacitats per a l'autoformació durant la seva vida professional.
- CG25 Conèixer i ser capaç d'utilitzar metodologies d'estudi i investigació que el capacitin per al continu desenvolupament i innovació de la seva activitat musical en el transcurs de la seva carrera.

CG26 Ser capaç de vincular la pròpia activitat musical a altres disciplines del pensament científic i humanístic, a les arts en general i a la resta de disciplines musicals en particular, enriquint l'exercici de la seva professió amb una dimensió multidisciplinària.
CG27 Conèixer i aplicar la legislació relativa al seu àmbit professional.

- PE1 Comprendre i explicar els fonaments en pedagogia musical contemporània, tant en l'àrea de coneixements sistemàtics com en la seva aplicació, i saber fonamentar en ells la reflexió crítica de l'actuació educativa musical pròpia i aliena.
- PE2 Elaborar, seleccionar, aplicar i avaluar activitats, materials i recursos d'ensenyament/aprenentatge musicals en funció de les demandes de cada context educatiu, i ser versàtil en el domini dels instruments i altres recursos musicals, aplicant de forma funcional les noves tecnologies.
- PE6 Contextualitzar la pedagogia musical en el temps actual i en els diferents àmbits culturals, reflexionant de forma crítica sobre la funció i resultats que la pràctica de l'educació musical pot aportar a la millora de la persona i de la societat.
- PE7 Saber aprofitar les oportunitats de formació i especialització que cada lloc de treball ofereix, incorporant-les al desenvolupament del propi perfil professional.
- PE8 Implicar-se activament en projectes educatiu-musicals a través del treball cooperatiu i assumir la responsabilitat de desenvolupar la professió educativa musical com a tasca col·lectiva.

Objectius de l'aprenentatge

Adquirir els conceptes teòrics i metodològics bàsics de la *Musicoteràpia*.

Conèixer les aplicacions de les tècniques musicoterapèutiques en els camps de l'Educació, la Medicina, Salut Mental, Geriatria en contextos clínics i entorn comunitaris.

Valorar la funció de la Musicoteràpia dins l'entorn educatiu com a complement a l'educació musical.

Mostrar algunes de les tècniques i activitats musicoterapèutiques adreçades a assolir objectius curriculars i terapèutics en les àrees físiques com la coordinació motriu, àrees cognitives i acadèmiques com l'atenció, la memòria i l'aprenentatge en general, i àrees socio-emocionals i de comunicació.

Despertar la creativitat individual i grupal a través del disseny d'activitats orientades a la Musicoteràpia en l'entorn educatiu, de salut mental, geriatria i comunitari.

Convidar a l'anàlisi i reflexió personal de les vivències experimentades en l'assignatura.

Blocs temàtics (continguts de l'assignatura)

Àrees de continguts

A continuació es defineixen quatre grans àmbits en els que es pot desenvolupar l'activitat professional del musicoterapeuta, sense representar necessàriament una especialització en el Grau.

Àrea d'educació general i especial. Centrat en les intervencions musicoterapèutiques en situacions d'aula -tant en àmbits formals com no formals- amb una varietat de col·lectius: Discapacitat intel·lectual, TEA, TDAH, discapacitats físiques, trastorns del comportament, trastorns de l'aprenentatge,

Àrea hospitalària. Centrat en les intervencions musicoterapèutiques en entorns hospitalaris amb persones (nens, joves i adults) amb una varietat de problemes mèdics que es troben en diferents unitats: Prematurs, pediatria, oncologia, psiquiatria, traumatologia,

Àrea sociosanitària. Centrat en les intervencions musicoterapèutiques en centres sociosanitaris majoritàriament enfocades en el treball amb la gent gran amb una varietat d'afectacions: enfermetats neurodegeneratives, trastorns de l'estat anímic, problemes del son...

Àrea comunitària. Centrat en les intervencions musicoterapèutiques en espais de participació social, política, cultural i labora

Continguts

Visió General de la Musicoteràpia

Concepte de Musicoteràpia

Connexions i diferències amb altres disciplines

Aproximació històrica al camp de la Musicoteràpia

Figura del musicoterapeuta.

Camps d'aplicació

Models d'intervenció en Musicoteràpia

Fonaments teòrics de la Musicoteràpia

Efectes de la música sobre l'ésser humà

Característiques de la música com a eina terapèutica

Marc teòric de referència

Música i Cervell: Bases Neurològiques del procés d'Estimulació Auditiva

Protocol d'intervenció:

Derivació

Avaluació Inicial

Pla de tractament: Objectius terapèutics i tècniques musicoterapèutiques.

Seguiment-Avaluació

Procés d'intervenció en musicoteràpia en l'entorn educatiu

Aplicacions de la Musicoteràpia dins l'entorn educatiu

Etapa Infantil: Objectius pre-acadèmics i socials-emocionals

Primària: Objectius acadèmics i socials-emocionals

Secundària: Objectius acadèmics i socials-emocionals

Educació Especial: Objectius en les àrees física-motriu, cognitiva i social-emocional

Tècniques i recursos musicoterapèutics en l'entorn educatiu:

Tècniques i estratègies d'intervenció (segons els objectius i el col·lectiu)

Tècniques vocals, instrumentals i corporals d'improvissació utilitzades com a eines d'autoconeixement i desenvolupament personal.

Mètode Nordoff-Robbins

Mètode Orff

Introducció a les aplicacions de la Musicoteràpia en Medicina

Situació de salut

Situació de problema de salut, cronicitat i crisi

Introducció a les aplicacions de la Musicoteràpia en Salut Mental

Problemes d'estrès, ansietat

Trastorns de l'estat anímic

Medicina de les Arts i la salut dels artistes: Breu introducció

Introducció a les aplicacions de la Musicoteràpia en Geriatria

Persones grans en estat de salut

Persones grans amb una varietat de problemàtiques.

Activitats d'aprenentatges i organització general de l'assignatura

Classes col·lectives i pràctiques setmanals a l'aula (45h).

Altres hores presencials (observacions de musicoterapeutes (10h)

Anàlisi d'un producte audio-visual. (5 h)

Lectura i reflexions personals en el fòrum de l'aulari de 2 lectures (5 h.)

Treball escrit i presentació a classe sobre una proposta d'intervenció musicoterapèutica amb un col·lectiu escollit per a cada estudiant (10h)

Estudi i realització de la prova objectiva sobre els continguts conceptuals (15h.)

Avaluació acreditativa dels aprenentatges

criteris i sistemes d'avaluació de l'assignatura

Indicacions per a la realització dels treballs

Anàlisi d'un programa infantil de TV, banda sonora o producte audiovisual que inclou la música. Descriure de quina manera s'utilitza la música per ensenyar o emfatitzar diferents conceptes o habilitats/valors socials i les seves funcions (com a estructura; com a senyal auditiva; com a reforç). Comentar els tipus de música i les seves característiques, duració de la presència de la música; número de repeticions melòdiques utilitzades per ensenyar un concepte; tempo de la música; tonalitat; i especificar el temps dedicat als diferents segments en els que es pretén ensenyar o comunicar quelcom.

Treball-Presentació

a. Escollir un entorn i col·lectiu d'interès. Dissenyar tres activitats/experiències musicals que es podrien utilitzar en una sessió de musicoteràpia. El treball ha d'incloure els següents apartats:

- i. Breu descripció del col·lectiu escollit (amb referències bibliogràfiques)
- ii. Objectius musicals i terapèutics que s'adreçarien a través de les activitats
- iii. Material necessari
- iv. Mètode d'avaluació
- v. Bibliografia

Les activitats proposades es realitzaran amb el grup-classe

Una segona opció pel treball final és:

- b. Participació en el projecte "Un matí d'orquestra-Alzheimer".

Activitats d'avaluació i la seva relació amb la qualificació final

Activitat o registre d'avaluació	Període o moment de realització	Pes en la qualificació final
Classes presencials setmanals	Setmanes 1-15	30%
Realització i presentació de treballs	Setmanes 10-14	30%
Prova objectiva	Setmanes 15	40%

Fonts d'informació bàsica

Bibliografia bàsica

Alvin, J. (1984). *Musicoterapia*. Barcelona: Paidós

Benenson, R. (1985). *Manual de musicoterapia*. Barcelona: Paidós

Benenson, R. (1991). *Teoría de la Musicoterapia*. Madrid: De. Mándala

Betés, M. (2000). *Fundamentos de Musicoterapia*. Madrid : Morata Ediciones.

Bony, H. & Savary, L. (1993). *La Música y su Mente*. Madrid: De. Edaf

- Bruscia, K. (1997) *Definiendo Musicoterapia*. Salamanca: Amarú Edicions
- Cautela, J, & Groden, J. (1985) *Técnicas de relajación*. Barcelona: Martínez Roca
- Campbell, D. (1998). *El Efecto Mozart*. Barcelona: Ed. Urano.
- Davis, W. D., Gfeller, K. E., & Thaut, M. H. (2000). *Introducción a la Musicoterapia*. Barcelona: Ed. Boileau
- Despins, J. (1989). *La Música y el Cerebro*. Barcelona: Gedisa
- Ducorneau, G. (1988) *Musicoterapia*. Madrid: Ed. Edaf
- Fridman, R. (1974) *Los comienzos de la conducta musical*. Barcelona: Paidós
- Jauset, J. (2013). *Cerebro y música: Una pareja saludable*. Madrid: Editorial Círculo Rojo.
- Jauset, J. (2008). *Música y neurociencia: La musicoterapia*. Barcelona: Editorial UOC.
- Lacárcel, J. (1990) *Musicoterapia en educación especial*. Murcia: Universidad de Murcia
- Mateos Hernández., L.A. (2004). *Actividades musicales para entender la diversidad*. Madrid: ICCE.
- Mercadal-Brotons, M., & Martí, P. (2008). *Manual de Musicoterapia en geriatría y demencias*. Barcelona: Monsa-Prayma.
- Mercadal-Brotons, M., & Martí, P. (2012), *Música, musicoterapia y discapacidad*. Barcelona: Editorial Médica Jims
- Martí, P., & Mercadal-Brotons, M. (2010). *Musicoterapia en Medicina: Aplicaciones Prácticas*. Barcelona: Editorial Médica Jims.
- Payne, R.A. (1999). *Técnicas de Relajación. Guía práctica*. Barcelona: Paidotribo.
- Poch, S. (1999). *Compendio de Musicoterapia (Volums I i II)*. Barcelona: Ed. Herder
- Sacks. O. (2009). *Musicofilia*. Barcelona: Anagrama.
- Thayer, G. (1968). *Tratado de Musicoterapia*. Barcelona: Paidós
- Willems, E. (1978). *Introducción a la musicothérapie*. Lyon: Editions Pro-Musica
- Wheeler, B. (2015). *Music therapy handbook*. New York, NY: Guilford Press.

Bibliografía complementaria (revistes)

Journal of Music Therapy

Music Therapy Perspectives

British Journal of Music Therapy

Nordic Journal of Music Therapy

Music Therapy Today (<http://www.wfmt.info/music-therapy-today/>)

Approaches: An Interdisciplinary Journal of Music Therapy (<http://approaches.gr/>)

International Journal of Arts Medicine

Música, Terapia y Educación

Voices: A World Forum for Music Therapists (<https://www.voices.no>)

Music Educators Journal

Pujar

